

Hoog tijd voor betere positie van auteurs en artiesten

Jaren hebben auteurs en artiesten erop moeten wachten: een wet die hen beschermt tegen wurgcontracten en die er nu werkelijk lijkt te komen. Hoewel dit voorstel een serieuze stap vooruit is, kan het op punten scherper, vindt **Erwin Angad-Gaur**, voorzitter van belangenbehartiger Platform Makers.

MEDIA EN INFORMATIE

Deze week bieden wij, om onze wensen kracht bij te zetten, de Tweede Kamer een petitie aan onder de titel *Mensen die maken wil je niet breken - de auteurswet moet beter*. Het voorstel voor de Wet auteurscontractenrecht, met als uitgangspunt dat een redelijke vergoeding voor gebruik de norm wordt en dat onredelijke bepalingen ontbindbaar maakt, klinkt namelijk logisch, maar is het helaas niet. Vergelijkbare wetgeving werd in omringende landen al veel eerder ingevoerd. Voorbeelden van onredelijke bepalingen die met het wetsvoorstel tot het verleden behoren, zijn onder meer: platencontracten met eindeloze eenzijdige exclusieve opties van de platenmaatschappij om het contract onder dezelfde voorwaarde telkens te mogen verlengen; eenzijdige voorwaarden over digitale publicatie van grote uitgeverconcerns jegens (foto)journalisten en gedwongen uitgavecontracten bij opdrachtmuziek of bij een platencontract.

Collectief onderhandelen

Verder maakt het wetsvoorstel het mogelijk voor verenigingen van makers om met brancheverenigingen van exploitanten collectieve afspraken te maken over tarieven en royaltypersentages. Wat echter ontbreekt is een prikkel voor de sterkste marktpartij om daadwerkelijk tot een overeenkomst te willen komen. Ook is de route die verenigingen moeten gaan om gezamenlijke

Voor voorzitter Erwin Angad-Gaur van Platform Makers, het samenwerkingsverband van organisaties van auteurs en uitvoerend kunstenaars, is het niet meer dan redelijk dat de makers van een werk eerlijk meedelen in de opbrengsten. Een wet om dat mogelijk te maken klinkt logisch, maar is dat niet, constateert hij. Foto: Pavel L Photo and Video/Shutterstock.com

afspraken te mogen maken onnodig ingewikkeld.

Aanvullende vergoeding

Daarnaast bevat het wetsvoorstel een bestsellerbeding: bij onverwacht groot succes heeft een artiest of auteur recht op een aanvullende vergoeding. De wet stelt een regeling met een glijdende schaal feitelijk verplicht: bij groot succes zijn de initiële investeringen allang terugverdiend en is de winst voor de investeerder relatief veel groter; het is redelijk dat de maker dan meeprofitteert.

Non-ususbepaling

Al jaren bepleiten makersorganisaties een *use it or lose it*-bepaling, waarmee makers hun rechten terug kunnen krijgen als er niet of onvoldoende exploitatie plaatsvindt.

Via diverse rechtszaken (onder meer van The Golden Earring) is het ook met de huidige wetgeving voor muzikanten mogelijk in dergelijke gevallen hun uitgavecontract te ontbinden. Steeds meer muzikanten maken gebruik van

Dankzij bestsellerbeding heeft maker ook profijt van onverwacht succes

deze mogelijkheid. Maar ook voor artiesten en andere auteurs zou de mogelijkheid moeten bestaan om opnamen die niet (langer) geëxploiteerd worden, op te eisen. Daarnaast is van belang dat vast komt te staan dat de middels rechtszaken opgebouwde jurisprudentie niet

doorkruist wordt door aspecten van de nieuwe wet die minder bescherming bieden.

Geschillencommissie

Omdat het vaak een dure en risicovolle zaak is om een rechtszaak te beginnen tegen een uitgeverij, een omroep of platenmaatschappij stelt de regering voor om de mogelijkheid te bieden een 'laagdrempelige geschillencommissie', waar niet alleen individuen, maar ook verenigingen van makers zaken aan kunnen voorleggen. De formulering in het wetsvoorstel is helaas vaag waardoor er een groot risico lijkt te bestaan dat zo'n commissie er niet zal komen. De regering geeft in de memorie van toelichting aan de daadwerkelijke oprichting en financiering aan de markt te willen overlaten.

Voor acteurs, regisseurs en scenarioschrijvers tot slot voorziet de nieuwe wet in een 'proportionele' vergoeding voor uitzending en (kabel)doorgifte van films en televisieprogramma's; een vergoeding die betaald dient te worden door de eindexploitant aan de collectieve rechtenorganisaties van de filmmakers. Het betreffende wetsartikel is echter beperkt in zijn toekomstbestendigheid, met name omdat vergoedingen voor *video on demand* buiten het voorgeschreven systeem van collectief beheer blijven. Dat betekent dus dat vergoeding voor de maker voor die - in belang toememende - exploitatie nog altijd geen serieuze wettelijke waarborg kent na invoering van het voorstel.

Een veelomvattend wetsvoorstel kortom, waarmee met enkele aanscherpingen een serieuze stap naar een betere positie voor auteurs en artiesten in Nederland gezet wordt, maar die in een slechter scenario louter symboliek kan blijken. Het is niet meer dan redelijk dat de makers van een werk eerlijk meedelen in exploitatieopbrengsten. Het wordt tijd de term 'auteursrecht' weer waar te maken.

Erwin Angad-Gaur

Voorzitter Platform Makers (samenwerkingsverband van belangen- en beroepsorganisaties van auteurs en uitvoerend kunstenaars)

SC: platform voor uw opinie

SC biedt u de mogelijkheid in een opiniebijdrage uw mening te geven over in aantocht zijnde wet- en regelgeving of een pleidooi te houden waarom bepaalde regels aan verandering of vervanging toe zijn. Heeft u een interessante opvatting die u wilt delen? Neem dan contact op via redactie@sconline.nl.

STAAT EN RECHT

Tijdig betalen is een keuze

Onlangs kondigde het ministerie van BZK aan samen met EZ het betaalgedrag van overheden te gaan monitoren: hoe snel worden facturen van bedrijven betaald? Overheden overschrijden geregeld de wettelijke betalingstermijn van dertig dagen. Ik moest wel grinniken dat BZK dat initiatief neemt, want van de facturen die ik wegens onderzoeken de laatste jaren naar dat ministerie heb gestuurd, werd bijna de helft te laat betaald en niet zo'n beetje ook. Het zijn ervaringsdeskundigen zullen we maar zeggen. Gelukkig gaat de monitor niet alleen over gemeenten en provincies maar ook over de departementen.

De reden dat overheden te laat betalen, is simpel: politiek-bestuurlijke desinteresse. Laat u niet afleiden door brave prevelementen van bestuurders over de noodzaak tijdig te betalen of krokodillentranen over ondernemers die door het trage betalen van de overheid in problemen komen. Zolang de bestuurder het niet werkelijk belangrijk vindt, kunnen ergens in de organisatie rekeningen zomaar blijven liggen. Hetzelfde

mechanisme zien we bijvoorbeeld bij archivering: politiek-bestuurlijk is het onbelangrijk en dus blijkt regelmatig dat archieven niet op orde zijn. Omdat bestuurders er niet in zijn geïnteresseerd, zijn zulke processen voor de ambtelijke top geen metertjes op het dashboard. En wat de ambtelijke top niet interesseert, heeft ook in de rest van de organisatie geen prioriteit.

Daar zit natuurlijk de sleutel om dat povere betaalgedrag te verbeteren. Wat denkt u dat er gebeurt als bestuurlijk bijvoorbeeld elk kwartaal een overzicht van de tijdigheid van betalingen op de agenda staat? En de hoogste ambtenaar vervolgens een expliciete verbeteropdracht krijgt, die een kwartaal later wordt getoetst? En de bestuurder die de ambtenaar ook daadwerkelijk aanpakt als niet alle facturen op tijd zijn betaald? Dat gaat razendsnel van hoog naar laag door de organisatie en elke ambtelijke laag gaat actief de volgende laag sturen op tijdig betalen.

Er zal trouwens ook een ander effect optreden:

creativiteit met cijfers. Want naarmate prestatiecijfers belangrijker worden, vermindert de betrouwbaarheid. Wat is immers tijdig betalen? Eerst moeten de facturen ertussenuit die niet aan de wettelijke eisen voldoen. Dan zijn er nog facturen die niet voldoen aan de bovenwettelijke eisen die de betreffende overheid stelt - de meeste bestuurders hebben geen benul van de bijzondere extra eisen die hun overheid aan facturen durft te stellen. Het onvermijdelijke routenummer moet erop - dat is weliswaar een interne administratieve zaak, maar die wordt afgewenteld op crediteuren. Facturen mogen wettelijk geruime tijd al digitaal, maar nog onlangs kreeg ik van een overheid mijn factuur retour met het verzoek deze op papier te sturen; hun systemen waren er nog niet op ingericht. Of wat dacht u van de eis dat een factuur wordt gericht aan de postbus van de betreffende overheidsinstelling in plaats van het feitelijke adres op straffe van retourzending? Ambtenaren zijn eindeloos innovatief in het bedenken van regels voor anderen. En al die extra eisen zijn evenzeer barriè-

res om je factuur zelfs maar binnen te krijgen. Terwijl de dienst of prestaties allang is geleverd. Overzichten van tijdig betaalde facturen dienen met veel argwaan te worden bekeken: tijdig is een flexibel begrip.

Als de politieke wil er is, wordt er ook nu al snel betaald. Daar is geen betalingsmonitor voor nodig. Bovendien zal ook die monitor gevoed zijn met dubbelzinnige gegevens zodat de cijfers hooguit indicatief zijn. Toch kan de monitor wel een nuttige functie hebben. De ministers van BZK en EZ onderstrepen er mee dat tijdig betalen in essentie een politieke keuze is, niet alleen van hun eigen departementen, maar van elk overheidsorgaan.

Ernst Hirsch Ballin
Marcel van Dam
Ruud Koole
Wim Voermans
Wytze van der Woude
Politiek-bestuurlijk adviseur en publicist